

رفرنس دهی به روش شیکاگو

روش ارجاع دهی شیکاگو (سی. ام. اس) The Chicago Manual of Style، بیشتر برای پایان نامه و رساله‌ها و مقالات علوم انسانی کاربرد دارد. زمانی که شما قصد انتشار یک متن را دارید، این روش استاندارد بشمار می‌آید. سبک رفرنس دهی شیکاگو قدمتی یکصد ساله دارد و شانزدهمین ویرایش آن در سال ۲۰۱۴ مورد بازبینی قرار گرفت.

در این روش، استناد به دو صورت «درون متنی» و «برون متنی» کاربرد دارد. کتابها، مقاله‌ها و دیگر منابع اطلاعاتی در پایان پژوهش (بخش برون متنی) بصورت زیر معرفی می‌شوند:

نویسنده (یا ویراستار، گردآورنده، یا مترجمی که به جای نویسنده قرار می‌گیرد)، تاریخ انتشار اثر، عنوان (و معمولاً عنوان فرعی که گاهی نیز حذف می‌شود). برای کتابها، محل نشر و ناشر؛ و برای مقاله‌ها نام نشریه علمی، شماره جلد یا دوره، شماره(های) صفحه، و اغلب شماره نسخه نیز اضافه می‌شود. برای مواد اطلاعاتی بجز منابع چاپی، مانند آثار الکترونیکی یا مواد دیداری - شنیداری، رسانه‌ای که اثر با آن ارائه شده است نیز ذکر می‌شود. برای آثار پیوسته، اطلاعات بازیابی شامل «یو. آر. ال» و گاهی که لازم باشد، تاریخ دسترسی هم ارائه می‌شوند.

در نوشتار حاضر رفرنس دهی منابع فارسی و منابع لاتین را در دو بخش مجزا خواهیم آورد؛ همچنین برای مثالهای موارد هر کدام، دو نمونه برای منبع نویسی «درون متنی» (داخل متن مقاله و رساله خود) و «برون متنی» (منبع نویسی در پایان آن مقاله یا پایان نامه یعنی بخش منابع و مآخذ) ذکر خواهیم کرد:

الف) رفرنس دهی منابع «فارسی» به روش شیکاگو

کتاب با یک نویسنده:

نمونه برون متنی: فرشاد، مهدی. ۱۳۶۴. ساختمانهای پوسته‌ای. شیراز: دانشگاه شیراز.
نمونه درون متنی: (فرشاد ۱۳۶۴، ۴۰)

کتاب با دو نویسنده:

نمونه برون متنی: دیانی، محمدحسین، و محمدرضا داورپناه. ۱۳۸۱. مفاهیم و روشهای بازیابی اطلاعات در نظامهای کتابخانه‌ی رایانه‌ای ایران. مشهد: دانشگاه فردوسی، موسسه چاپ و انتشارات.
نمونه درون متنی: (دیانی و داورپناه ۱۳۸۱، ۵۶)

کتاب با سه نویسنده:

نمونه برون متنی: صارمی، کتابون، عباس رفیعی فراهانی، و فریدون امانی. ۱۳۷۲. موزه های ایران. تهران: سازمان میراث فرهنگی کشور.
نمونه درون متنی: (صارمی، رفیعی، و امانی ۱۳۷۲، ۷۸)

کتاب با بیش از سه نویسنده:

نمونه برون‌متن: اکبری، محمدتقی، احمد رضوانی، محمدتقی منشی طوسی، حسن سلطانی فر، و احمد نمایی. ۱۳۷۲. فرهنگ و اصطلاحات علوم و تمدن اسلامی: انگلیسی- فارسی. مشهد: بنیاد پژوهش‌های آستان قدس رضوی.
نمونه درون‌متن: (اکبری و دیگران ۱۳۷۲، ۷۷)

کتاب با مترجم، ویراستار، یا گردآورنده:

نمونه برون‌متن: بوسکالیا، لئو. ۱۹۷۸. آدمیت. ترجمه گیتی خوشدل. ۱۳۷۹. تهران: نشر گفتار.
نمونه درون‌متن: (بوسکالیا ۱۶۷۸، ۹۰)

یا

نمونه برون‌متن: خوشدل، گیتی، مترجم. ۱۳۷۹. آدمیت. نوشته لئو بوسکالیا. ۱۹۷۸. تهران: نشر گفتار.
نمونه درون‌متن: (خوشدل ۱۳۷۹، ۹۰)

کتابی با نویسنده سازمانی:

نمونه برون‌متن: سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور. دفتر امور فنی و تدوین معیارها. ۱۳۸۰. ضوابط طراحی فضای سبز شهری. تهران: سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور، معاونت امور پشتیبانی، مرکز مدارک علمی و انتشارات.
نمونه درون‌متن: (سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور. دفتر امور فنی و تدوین معیارها ۱۳۸۰، ۳۴)

فصلی از یک کتاب:

نمونه برون‌متن: نوروزی چاکلی، عبدالرضا. ۱۳۸۴. جامعه اطلاعاتی و جهانی شدن. در مجموعه مقالات همایش‌های انجمن کتابداری و اطلاع رسانی ایران، ویراستار محسن حاجی زین العابدینی، ۱۲۱-۱۵۳. تهران: کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران.
نمونه درون‌متن: (نوروزی چاکلی ۱۳۸۴، ۱۴۰)

کتاب الکترونیک:

نمونه برون‌متن: لامبرت، جیل. بی تا. انتخاب منابع اطلاعاتی. ترجمه مهری صدیقی. ۱۳۸۰. تهران: مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران.

<http://www.irandoc.ac.ir/data/books/Resource/Abstract.htm>

(دسترسی در ۱۳۸۵/۴/۲۵).

نمونه درون‌متن: (لامبرت بی تا).

یا

نمونه برون‌متن: بابایی، محمود. ۱۳۸۲. نشر الکترونیک. ویراسته علی حسین قاسمی. تهران: مرکز اطلاعات و مدارک علمی ایران. همچنین دسترسی در

http://www.irandoc.ac.ir/data/books/E_p/contents.htm

(دسترسی در ۱۳۸۵/۵/۹).

نمونه درون‌متن: (بابایی ۱۳۸۲)

مقاله با یک نویسنده:

نمونه برون متن: بنی اسدی، نازنین. ۱۳۸۳. مدیریت مشارکتی معلمان و ارتباط آن با رفتار جامعه مدنی دانش آموزان. مجله روان شناسی و علوم تربیتی ۲۴(۲): ۶۵-۹۶.
نمونه درون متن: (بنی اسدی ۱۳۸۳)

مقاله با دو نویسنده:

نمونه برون متن: حری، عباس، و اعظم شاهبداغی. ۱۳۸۳. استناد در آثار علمی: چاله ها و چالشها. مجله روان شناسی و علوم تربیتی ۲۴(۲): ۶۵-۹۶.
نمونه درون متن: (حری و شاهبداغی ۱۳۸۳)

مقاله با سه نویسنده:

نام نویسندگان مانند کتاب با سه نویسنده

مقاله با بیش از سه نویسنده:

نام نویسندگان مانند کتاب با بیش از سه نویسنده

مقاله ترجمه شده:

نمونه برون متن: ماترسکا، کاتارزینا. ۲۰۰۴، کتابداران در عصر دانش. ترجمه محمدرضا سلیمانی. ۱۳۸۴. علوم اطلاع رسانی ۲۰(۳ و ۴): ۸۷-۹۸.
نمونه درون متن: (ماترسکا ۲۰۰۴)

یا

نمونه برون متن: سلیمانی، محمدرضا، مترجم. ۱۳۸۴. کتابداران در عصر دانش. نوشته کاتارزینا ماترسکا. ۲۰۰۴. علوم اطلاع رسانی ۲۰(۳ و ۴): ۸۷-۹۸.
نمونه درون متن: (سلیمانی ۱۳۸۴)

مقاله کنفرانسها:

نمونه برون متن: دالمن، اعظم، حسین ایمانی، و حوریه سپهری. ۲۸۴. تاثیر DEHP بر بلوغ آزمایشگاهی، از سر گیری میوز، و تکوین اووسایتهای نابالغ موش. پوستر ارائه شده در چهاردهمین کنفرانس سراسری زیست شناسی، گیلان.
نمونه درون متن: (دالمن، ایمانی، و سپهری ۱۳۸۴)

مقاله نشریه های الکترونیک:

نمونه برون متن: گزنی، علی. ۱۳۷۹. طراحی سیستمهای بازیابی اطلاعات بهینه در نرم افزارهای کتابخانه ای و اطلاع رسانی. علوم اطلاع رسانی ۱۶، ش. ۱-۲ (۱۰ دی).
http://www.irandoc.ac.ir/ETELA-ART/16/16_1_2_7_abs.htm

(دسترسی در ۱۳۸۵/۷/۳)

نمونه درون متن: (گزنی ۱۳۷۹)

مجله‌های چاپی:

نمونه برون‌متن: قاسمی، فاطمه. ۱۳۸۴. کتابداری موسیقی. لی بر، فروردین: ۶.

نمونه درون‌متن: (قاسمی ۱۳۸۴)

مجله‌های الکترونیک:

نمونه برون‌متن: عاصمی، عاصفه. ۱۳۸۵. منادیتا در محیط آموزش الکترونیک. مجله الکترونیک پژوهشگاه

اطلاعات و مدارک علمی ایران ۶(۱).

http://www.irandoc.ac.ir/Data/E_J/vol6/asemi_abs

(دسترسی در ۱۳۸۵/۷/۳).

نمونه درون‌متن: (عاصمی ۱۳۸۵)

روزنامه‌های چاپی:

نمونه برون‌متن: سلوکی، آذر. ۱۳۸۵. محمد(ص) از زبان علی(ع): ره آورد بعثت در نهج البلاغه.

همشهری، ۳۰ مرداد.

نمونه درون‌متن: (سلوکی ۱۳۸۵)

روزنامه‌های الکترونیک:

نمونه برون‌متن: سبزعلیان، مرضیه. ۱۳۸۵. آغاز تبدیل دالغون به موزه. همشهری آنلاین، ۹ مهر، ۱۳۸۵.

<http://www.gamshahri.org/News/?id=5608>

(دسترسی در ۱۳۸۵/۷/۱۱).

نمونه درون‌متن: (سبزعلیان ۱۳۸۵)

نامه شخصی:

نمونه برون‌متن: قائم مقام فراهانی، ابوالقاسم. ۱۳۵۸. نامه های سیاسی و تاریخی سیدالوزراء قائم

مقام فراهانی درباره معاهده ترکمانچای و غرامات آن، دهه اول ربیع الاول ۱۲۴۳ ق. به کوشش جهانگیر قائمی. تهران: دانشگاه تهران.

نمونه درون‌متن: (قائم مقام فراهانی ۱۳۵۸، ۲۳)

مجموعه‌ای از نامه‌ها:

نمونه برون‌متن: اسماعیلی، محمد. ۱۳۷۷. قطره باران: چند نامه به پسر و به جوانان خارج از کشور

شامل اطلاعاتی علمی درباره نفت و... تهران: کتاب زمان.

نمونه درون‌متن: (اسماعیلی ۱۳۷۷، ۴۵)

مصاحبه‌های منتشر شده:

نمونه برون‌متن: فالاجی، اورiana. ۱۳۶۲. مصاحبه با جولینو آندره اوتی در مصاحبه با تاریخ سازان جهان به

انضمام مصاحبه با پادشاه ایران. ترجمه مجید بیدار نریمان. تهران: جاویدان. ۵۱-۲۴.

نمونه درون‌متن: (فالاجی ۱۳۶۲-۴۳)

مصاحبه‌های منتشر نشده:

نمونه برون‌متن: آشکار، ژیلبر، بی تا. مصاحبه‌ای منتشر نشده با ماکسیم رودنسون: درباره انتگریم اسلامی.

www.peykarandeesh.org

(دسترسی در ۱۳۸۵/۲/۳).

نمونه درون‌متن: (آشکار بی تا).

پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها:

نمونه برون‌متن: فلاحی، داود. ۱۳۸۰. بررسی مهریه، حدود و احکام آن در فقه امامیه. پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه قم.

نمونه درون‌متن: (فلاحی ۱۳۸۰)

مدارک پیوسته با نویسنده مشخص:

نمونه برون‌متن: بازکی، زهرا. ۱۳۸۴. مقدمه ای بر دیابت (مرض قند).

<http://www.bpums.com/bimariga/diabet/diabet.htm>

(۱۳۸۵/۷/۱۸).

نمونه درون‌متن: (بازکی ۱۳۸۴)

مدارک پیوسته با نویسنده مشخص:

نمونه برون‌متن: انجمن روانشناسی ایران. ۱۳۸۵. دوره‌ها و کارگاه‌های آموزشی انجمن.

http://www.iranpa.org/page.esp?T_pages=43

(دسترسی در ۱۳۸۵/۷/۳).

نمونه درون‌متن: (انجمن روانشناسی ایران ۱۳۸۵)

ب) رفرنس دهی منابع «لاتین» به روش شیکاگو**کتاب با یک نویسنده:****Endnote:** Gasper, Frank X. 1999. Leaving Tico. Hanover, NH: Univ. press of England.**In-text:** (Gasper 1999)**کتاب با دو نویسنده:****Endnote:** Unwin, Liam p., and Joseph Galway. 1984. Calm in Ireland. Boston: Strong Hope Press.**In-text:** (Unwin and Galway 1984)**کتاب با سه نویسنده:****Endnote:** Merk, Jane S., Ida J. Fogg, and Charies A. Snowe 1987. Astrology for the beginning meteorohogist. Chicago: Dark Weather and Clere.**In-text:** (Merk, Fogg and Snowe 1987)**کتاب با بیش از سه نویسنده:****Endnote:** Sechzer, J. A., S. M. Pfaffilin, F. L. Denmark, A. Griffin, and S. J. Blumenthal, eds. 1996. Women and mental health Baltimore: Johns Hopkins. Press.**In-text:** (Sechzer et al. 1996)**کتاب با مترجم، ویراستار، یا گردآورنده:****Endnote:** Tzu, Sun. 6th century BC. The art of war. Translated by Samuel B. Griffith. 1963.

London: Oxford Univ. Press.

In-text: (Tzu 6th century BC)

or

Endnote: Griffith, Samuel B, trans. 1963. The art of war. By Sun Tzu. 6th century BC. London: Oxford Univ. Press.**In-text:** (Grifith 1963)**کتابی با نویسنده سازمانی:****Endnote:** British Standards Institute. 1985. Specification for abbreviation of title words and title of publication. Linford woods, Milton Keynes, UK.: British Standards Institute.**In-text:** (British Standards Institute 1985)**فصلی از یک کتاب:****Endnote:** Phibbs, Brendan. 1987. Herrlisheim: Diary of a battle. In the other side of time: A combat surgeon in world war II, 117-63. Boston: Little, Brown.**In-text:** (Phibbs 1987)

کتاب الکترونیک:

Endnote: Sirosh, J., Miikkulainen, and J. A. Bednar. 1996. Self organization of orientation maps, lateral connections, and dynamic receptive fields in the primary visual cortex. In Lateral interactions in the cortex: Structure and function, ed. J. Sirosh, R. Miikkulainen, and Y. Choe. Austin, TX:UTCS Neural Networks Research Group.

<http://www.cs.utexas.edu/users/nn/web-pubs/htmbook96/>

(accessed August 27,2001)

In-text: (Sirosh and Bednar 1996)

or

Endnote: Kurland, Philip B., and Ralph Lerner, eds. 1987. The founders constitution. Chicago: Univ of Chicago Press. Also available online at <http://press-pubs.uchicago.edu/founders> as a CD-ROM (accessed August 27,2001).

In-text: (Kurland and Lerner 1987)

مقاله با یک نویسنده:

Endnote: Tweddle, Sally. 1998. Towards criteria for evaluating website. British Journal of Educational Technology 29(3):267-270

In-text: (Tweddle 1998)

مقاله با دو نویسنده:

Endnote: Calabrese, E. J., and L. A. Baldwin. 1999. Reevaluation of the fundamental dose-responses relationship. BioScience 49:752-32.

In-text: (Calabrese and Baldwin 1999)

مقاله با سه نویسنده:

نام نویسندگان مانند کتاب با سه نویسنده

مقاله با بیش از سه نویسنده:

نام نویسندگان مانند کتاب با بیش از سه نویسنده

مقاله ترجمه شده:

Endnote: Author. Date. Article title. Translated by So-and-So. Journal title...

In-text: (Author Date)

مقاله کنفرانس‌ها:

Endnote: Ferguson, Carolyn J., and Barbara A. Schaal. 1999. Phylogeography of *Philox pilosa* subsp. Ozarkana. Posrer presented at the 16th International Botanical Congress, St. Louis.

In-text: (Ferguson and Schaal 1999)

مقاله نشریات الکترونیک:

Endnote: Hlatky, M. A., D. Boothroyd, E. Vittinghoff, P. Sharp, and M. A. Whooley. 2002. Quality-of-life and depressive symptoms in postmenopausal women after receiving hormone therapy: Results from the heart and Estrogen/ progestin Replacement Study(HETS) trial. Journal of the American Medical Association 287, no. 5(February 6). <http://jama.ama-assn.org/issues/v287n5/full/joc10108.htm#aainfo>(accessed January 7,2002).
In-text: (Hlatky et al. 2002)

مجله های چاپی:

Endnote: Lacey, Stephen. 2000. The new German style. Horticulture(March):44.
In-text: (Lacey 2000)

مجله های الکترونیک:

Endnote: Reaves, Jessica. 2001. A weighty issue: Ever-fatter kids. Interview with James Rosen. Time. <http://www.time.com/time/nation/article/0,8599,102443,00.html> (accessed January 7,2002).
In-text: (Royko 1992)

روزنامه های چاپی:

Endnote: Royko, Mike. 1992. Next time, Dan, take aim at Arnold. Chicago Tribune, September 23.
In-text: (Royko 1992)

روزنامه های الکترونیک:

Endnote: Mitchell, Alison, and Frank Bruni. 2001. Scars still raw, Bush clashes with McCain. New York Times, March 25,2001. <http://www.nytimes.com/2001/03/25/politics/25MCCA.html> (accessed January 2,2002).
In-text: (Mitchell and Bruni 2001)

نامه شخصی:

Endnote: Adams, Henry. 1930. Letters of Henry Adams, 1858-1891. Ed. Worthington Chauncey Ford. Boston: Houghton Mifflin.
In-text: (Adams 1930)

مجموعه ای از نامه ها:

Endnote: Chill, Winston, and Dwight D. Eisenhower. 1990. The Churchill-Eisenhower correspondence, 1953-1955. Ed. Peter G. Boyle. Chapel Hill: Univ. of North Carolina Press.
In-text: (Chill and Eisenhower 1990)

مصاحبه های منتشر شده:

Endnote: Bellor, Raymond. 1979. Alternation, segmentation, Hypnosis: Interview with Raymond Bellor. By Janet Bergstrom. Camera Obscura(3-4):89-94.
In-text: (Bellor 1979)

مصاحبه‌های منتشر نشده:

Endnote: Hunt, Horace [pseudo.]. 1976. Interview by Ronald Schatz. Tape recording. May 16. Pennsylvania Historical and Museum Commission, Harrisburg.

In-text: (Hunt 1976)

پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها:

Endnote: Schwarz, G. J. 2000. Multi-wavelength analyses of classical carbon-oxygen novae(outbursts, binary stars). PhD diss., Arizona State Univ.

In-text: (Schwarz 2000)

مدارک پیوسته با نویسنده مشخص:

Endnote: Evanston Public Library Board of Trustees. 2000. Evanston public library strategic plan, 2000-2010: A decade of outreach. Evanston public Library.

<http://www.epl.org/library/straregic-plan-00.html>

(accessed July 18,2002).

In-text: (Evanston Public Library Board of Trustees 2000)

ملاحظات مهم برای رفرنس نویسی

☑ **اختصارات:**

در فهرست منابع آثار انگلیسی عبارت‌هایی مانند "edited by" یا "translated by" معمولاً بصورت "ed." یا "trans." خلاصه می‌شوند. این اختصارات اگر پس از نقطه بیایند، حرف اول آنها بزرگ نوشته می‌شود. نام ماه‌های میلادی، همراه با استنادهای نشریه‌های علمی انگلیسی نیز ممکن است خلاصه شوند.

☑ **نظم مدخل‌ها:**

یک نویسنده در برابر چند نویسنده: مدخلی با یک نویسنده پیش از مدخلی با چند نویسنده قرار می‌گیرد که با نامی واحد شروع می‌شوند و تنها نام نویسنده اول معکوس می‌شود. نویسنده ای با نویسندگان همکار متفاوت: مدخل‌های پشت سرهم با دو یا چند نویسنده که در آنها تنها نام نویسنده اول یکسان است، بر اساس حروف الفبای نام خانوادگی نویسندگان همکار، صرف‌نظر از تعداد آنها مرتب می‌شوند.

☑ **خط تیره بلند سه تایی برای نام‌های تکراری در فهرست منابع:**

یک نام تکراری: برای مدخل‌های متوالی‌ای که نویسندگان، ویراستاران، مترجمان، یا گردآورنده‌گان) مشابهی دارند، یک خط تیره بلند سه تایی که با یک نقطه یا یک ویرگول دنبال می‌شود، جایگزین نام(ها) پس از اولین ظهور آنها در فهرست منابع می‌گردد.

بیش از یک نام تکراری: برای دو یا چند نویسنده، ویراستار، مترجم، یا گردآورنده مشابه، یک خط تیره بلند سه تایی به جای نام نویسنده(گان) قرار می‌گیرد و مدخلها مانند پیش فهرست می‌شوند.

ترتیب زمانی: در استفاده از خط تیره سه تایی مدخل‌ها به ترتیب زمانی بر اساس سال انتشار و نه بر اساس حروف الفبای مرتب می‌شوند.

عنوان:

عنوان اصلی و فرعی کتابها ایتالیک می‌شوند.

بزرگ‌نویسی عنوان‌های انگلیسی به سبک تیترا: در سبک تیترا، حرف اول همه واژه‌های عنوان و عنوان فرعی به جز حروف تعریف و اضافه، مانند تیترا روزنامه‌های انگلیسی زبان بزرگ‌نویس می‌شوند. حروف تعریف اگر در ابتدای جمله قرار گیرند، بزرگ‌نویس می‌شوند.

بزرگ‌نویسی به سبک جمله: در سبک جمله، که در فهرست منابع رایج است، تنها حرف اول واژه اول در یک عنوان یا یک عنوان فرعی و هر نام خاص دیگر مانند جمله‌های انگلیسی بزرگ‌نویس می‌شوند.

تاریخ در عنوان: در مواردی که تاریخ‌های موجود در عنوان با حروف اضافه شروع نشده باشند (برای نمونه، "از ۱۹۲۰ تا ۱۹۴۵")، از ویرگول جداکننده استفاده می‌شود. تاریخ‌های موجود در عنوان که با حروف اضافه شده باشند در دنباله عنوان می‌آیند.

عنوان در عنوان: گاهی عنوان پاره‌ای از آثار، خود دربردارنده عنوان‌های بلند یا کوتاه هستند. چنین عنوان‌هایی نیز درون عنوان اصلی به صورت ایتالیک و داخل علامت نقل قول برای آثار انگلیسی و گیومه برای آثار فارسی آورده می‌شود.

فروست: تعدادی اثر که از نظر موضوع یا دیگر جنبه‌ها با هم ارتباط دارند و بدنبال هم و با یک شکل و عنوان عمومی و یک شماره سریال از سوی یک ناشر منتشر می‌شوند.

عنوان، شماره، و ویراستار (ان) فروست: عنوان یک فروست در فهرست منابع به سبک تیترا بدون گیومه یا پرانتز و با حروف صاف بزرگ‌نویس می‌شوند. ویراستار فروست معمولاً حذف می‌شود. شماره در صورت وجود، پس از عنوان فروست و بدون هیچ ویرگول جداکننده‌ای می‌آید.

استناد به شکل و جدول‌ها:

ارجاع به شکل‌ها و جدول‌های یک اثر تنها در استنادهای درون‌متنی و نه در فهرست منابع صورت می‌گیرد. شماره صفحه در صورت وجود، مقدم بر شماره تصویر می‌آید و یک ویرگول بین آنها قرار می‌گیرد. برای استناد به شکل‌ها و جدول‌ها در آثار فارسی، عنوان کامل آنها استفاده می‌شود.

استناد به روزنامه‌ها:

عناصر استناد به نام نویسنده در صورت وجود و تیترا یا عنوان ستون در یک روزنامه بسیار شبیه عناصر مشابه آنها در نشریات است. ماه، روز، و سال عناصر استناد به روزنامه‌ها به شمار می‌روند.

استناد به نقدها:

در استناد به نقدها، عناصر به این ترتیب آورده می‌شوند: نام منتقد (اگر نقد امضا شده باشد)؛ عنوان نقد در صورت وجود (تیترا تنها در صورتی ذکر می‌شود که برای مکان‌یابی لازم باشد)؛ عبارت "review of" برای نقدهای

انگلیسی و واژه "نقدی بر" برای نقدهای فارسی که با نام اثر نقد شده و نویسنده، گردآورنده، یا سرپرست نقد دنبال می شود؛ مکان و تاریخ نقد؛ و در پایان نام نشریه ادواری ای که نقد در آن ارائه شده است. نقد در فهرست منابع بر اساس حروف الفبای نام منتقد یا اگر به فردی منتسب نباشد، بر اساس "review of" برای آثار انگلیسی و "نقدی بر" برای آثار فارسی مرتب می شود.

✓ مصاحبه های منتشر نشده:

به مصاحبه های منتشر نشده بیشتر در متن استناد می شود. هر چند که اینگونه مصاحبه ها گاهی در فهرست منابع نیز ارائه می شود. استنادها باید شامل این اقلام باشند: نام شخص مصاحبه شونده و مصاحبه کننده؛ اطلاعاتی مختصر برای شناسایی (اگر مناسب باشد)؛ مکان یا تاریخ مصاحبه یا هر دو (در صورت آگاهی از آنها)؛ و اگر نوار صدا یا دست نوشته ای از مصاحبه موجود باشد، جایی که بتوان آن را یافت.

✓ ارتباطات شخصی:

استناد به مکالمه های رو در رو یا تلفنی، نامه ها، نامه های الکترونیکی، و مانند آنها که نویسنده ای دریافت کرده است؛ معمولاً در متن استناد می شود.

✓ نوشته های شخصی، اطلاعات منتشر نشده، و مانند آنها:

در استناد درون متنی به چنین آثاری پس از نام (های) شخص (اشخاص) مربوط به اطلاعات و علامت ویرگول، عبارتهای "personal communication"، "pers.comm"، و مانند آنها برای آثار انگلیسی و "نوشته های شخصی" یا "اطلاعات منتشر نشده" و مانند آنها برای آثار فارسی می آیند.

✓ پایان نامه ها و رساله ها:

نوع «پایان نامه» و «رساله» و نام دانشگاه پس از عنوان ذکر می شوند. برای این نوع مدارک، افزودن واژه "Unpublished" در انگلیسی، و عبارت "منتشر نشده" در فارسی ضرورتی ندارد.

✓ سخنرانی ها، مقاله های ارائه شده در همایش ها، و مانند آنها:

تاریخ، موسسه برگزارکننده یا حمایت کننده، و مکان همایشی که در آن سخنرانی انجام یا مقاله ارائه شده است دنبال عنوان می آیند. با مقاله هایی که در قالب مجموعه مقاله همایش ها منتشر می شوند، مانند فصلی از یک کتاب رفتار می شود.

✓ قراردادهای خصوصی، وصیت نامه ها، و مانند آنها:

به مدارک خصوصی بندرت در فهرست منابع استناد می شود و بهتر است در متن (مانند: جرج ویلسن در وصیت نامه اش به تاریخ ۲۰ ژانویه ۱۹۷۶ دستور داد...) به آنها اشاره گردد.

✓ نسخه های خطی و دست نویسی:

مناسب ترین شیوه استناد به آرشیوها، به روش به کار رفته برای مقاله های شخصی و دیگر دست نوشته های تاریخی شبیه است.

گزینه‌های ویژه مراجع:

آثار مرجع: به کتابهای مرجع مشهور مانند واژه‌نامه‌ها و دانشنامه‌های شناخته شده در متن استاد می‌شود. به این معنا که ذکر اطلاعات کتاب‌شناختی اثر در فهرست منابع ضروری نیست. برای استناد درون‌متنی به اینگونه آثار اطلاعات مربوط به وضعیت نشر اغلب حذف می‌شود و تنها ویرایش اثر، اگر نخستین ویرایش نباشد، ذکر می‌شود. به آثار مرجعی که محتوای آنها در قالب بخش‌های مستقل و به ترتیب الفبایی عنوان بخش‌ها مرتب شده است، با اشاره به بخش، و نه جلد یا شماره صفحه، استناد می‌شود.

قبل از اشاره به یک بخش، اختصار "S.V." برای یک مورد و "S.VV." برای چند مورد برای آثار انگلیسی و عبارت "زیر مدخل" و "زیر مدخل‌های" به ترتیب برای یک یا چند مورد برای آثار فارسی دنبال می‌شود.

آثار مراجع پیوسته: نسخه‌های پیوسته دانشنامه‌ها، دائماً در حال روزآمدسازی هستند و بنابراین باید به عنوان پایگاه‌های اطلاعات و نه آثار مرجع استاندارد با شماره ویرایش‌های استاندارد در نظر گرفته شود. به همین دلیل، ذکر تاریخ دسترسی همراه با یو.آر.ال.آی الزامی است.

کاتالوگ نمایشگاه: در استناد مانند کتاب با آن رفتار می‌شود.

جزوه‌ها، گزارش‌ها، و مانند آنها: جزوه‌ها، گزارش‌های سازمانی، بروشورها، و دیگر آثار مجزا و مستقل اساساً مانند کتاب قلمداد می‌شوند.

خدمات آزادبرگ: در استناد مانند کتاب با آن رفتار می‌شود.

قرآن و دیگر کتابهای مقدس: اگر لازم نیست که به نسخه خاصی از آن‌ها اشاره شود، تنها در درون‌متن و با استناد درون‌متنی به شماره سوره(ها) و آیه(ها) و بدون ذکر شماره صفحه صورت می‌گیرد. در صورتیکه لازم است به نسخه خاصی از آن استناد شود، ذکر مواردی مانند مترجم، سال انتشار، و در صورت لزوم، خط آن ضروری است.

مواد دیداری- شنیداری: استناد به آنها بیشتر در متن صورت می‌گیرد و فهرست آنها زیر عناوینی مانند "آثار صوتی" گروه‌بندی می‌شوند.

عناصری که باید منظور شوند:

مستندسازی یک اثر دیداری- شنیداری معمولاً شامل این اقلام است: نام آهنگساز، نویسنده، خواننده، یا فردی که مسئولیت اصلی محتوا را عهده دار است؛ عنوان به شکل ایتالیک؛ نام شرکت ضبط‌کننده یا ناشر اثر؛ شماره شناسایی اثر؛ و نوع رسانه (لوح فشرده، نوار صدا، فایل دیداری- شنیداری، و...). تاریخ همراه با حقوق پدیدآورنده، تاریخ تولید، یا هر دو، تعداد لوح‌های یک آلبوم، یو.آر.ال.آی، و اندازه فایل دیداری- شنیداری و دیگر اطلاعات نیز ممکن است ذکر شود.

لوح‌های فشرده و DVDها: تشابه با آثر چاپی: در استناد به آثار منتشر شده روی لوح فشرده مانند آثار چاپی رفتار می‌شود. محل انتشار و تاریخ به جز در موارد مربوط حذف می‌شود.

اسلایدها و بریده فیلم‌ها: با اسلایدها و بریده فیلم‌ها بسیار شبیه به آثار صوتی رفتار می‌شود.

dvdها و نوارهای ویدئویی: با آثار ویدئویی مانند کتاب رفتار و نوع رسانه نیز به آنها افزوده می‌شود.

استناد برگرفته شده از منابع دیگر:

استناد به اثری که از یک منبع دیگر برگرفته شده است (نقل در)، معمولاً توصیه نمی‌شود؛ چون از نویسندگان انتظار می‌رود به آثاری استناد کنند که خود آنها را مطالعه و بررسی کرده‌اند. با این وجود، اگر اصل منبعی موجود

یا در دسترس نویسنده نباشد، یا به هر دلیلی نتوان به آن مراجعه کرد، هم اثر اصلی و هم منبع دوم که به آن استناد کرده است باید در فهرست منابع ذکر شود. در استناد به چنین آثاری، نویسنده و تاریخ اصلی در استناد درون‌متنی استفاده می‌شود.

☑ مدارک بخش عمومی:

استناد به مدارک عمومی چاپی باید دربرگیرنده عناصر مورد نیاز برای یافتن آنها در یک فهرست کتابخانه، از جمله تمام یا برخی موارد زیر باشد. (ترتیب این عناصر ممکن است بر اساس محتوای موضعی از اثری به اثر دیگر متفاوت باشد. احتیاط و عقل سلیم میزان اطلاعات مورد نیاز خواننده را برای یافتن مواد اطلاعاتی تعیین می‌کند):

۱. کشور، ایالت، استان، بخش، یا دیگر قسمت‌های دولتی ناشر مدرک؛

۲. تشکیلات قانونی، بخش اجرایی، اداره قضایی، هیئت مدیره، کمیسیون، یا کمیته؛

۳. واحدهای تابع، ادارات محلی، و مانند آنها؛

۴. تاریخ؛

۵. عنوان مدرک یا مجموعه در صورت وجود؛

۶. نویسنده، ویراستار، یا گردآورنده فردی در صورتی که ارائه شده باشد؛

۷. شماره گزارش یا دیگر اطلاعات شناسایی؛

۸. ناشر، اگر از دستگاه منتشر کننده مجزا باشد؛

۹. صفحه، در صورت مرتبط بودن.

☑ چند پژوهش از یک نویسنده:

در صورتیکه یک یا چند نویسنده مشخص، چند پژوهش مرتبط در یک سال داشته باشد در متن برای ارجاع دهی از الف، ب، ج و... استفاده می‌شود.

☑ چند نویسنده با نام خانوادگی مشابه:

در صورتی که دو نویسنده با نام خانوادگی مشابه در یک سال وجود داشته باشند، در متن، علاوه بر نام خانوادگی، از نام نیز استفاده می‌شود.

☑ برای رفرنس‌دهی آسان‌تر می‌توانید از نرم افزار ENDNOTE استفاده نمایید.

ر. تقی‌نژاد، باشگاه پژوهش‌های علمی ساداکو

<http://www.sadako.ir>